ודלמא עד כאן לא פליגי אלא באכילה. אע"ג דנקט לשון "דלמא" גרלה שכן הוא האמת וברייתא מוכחת כן [ג] (ג) דאסורין במעשר משמע באכילה ובפרק *חומר בקדש (חגיגה דף יח:) לא גרים ודלמא בשום ספר פליגי. לא היה צריך כאן לאכילה דחולין אלא לגבי דנקטיה בסמ' חגיגה (ג"ז שם) נקטיה הכא: **"והא** גגיעה היא מדקתני ואכלין. וא"ת ואפילו אם היה תנא אוכלין יכול לדקדק דבגיעה איירי דאי בגגיעה שרי אמאי לא יאכל כשילא מהן דם כיון דאין גופו ממא ומותר לינגע ויש לומר ז) דהתמירו חכמים שלא לאכול כשיש לו ידים מסואבות אף על גב דמותר לינגע: **דכולי** עלמא ביאה במקלא לא שמה ביאה. ואפילו לריש לקיש דאמר (זבחים דף לב:) טומאת שרצים ידו לפנים לוקה הייט דוקא במקדש דדרשינן מדכתיב בכל קדש לא תגע ואל המקדש לא תבא עד מלאת ימי טהרה מה נגיעה במקלא שמה נגיעה אף ביאה במקלא במקדש שמה ביאה *: **דני** מילי בטומאה דאורייתא אבל בטומאה דרבנן לא. תימה דבפרק יש] ה' דסוטה (דף ג.) מ"ר אמר רבי מאיר ורבי יהושע סברי אין שני עושה שלישי בחולין ומאי דאיה מים מדברי סופרים ס' ומותר בחולין ומאי דאיה מייתי מינה הא רבי עקיבא מודה בטומאה דרבנן כדאמר הכא דמשמע דאתא לאפוקי מדר' עקיבא דאמר הכא לעיל שני עושה שלישי בחולין וי"ל דרבי אמר אין ליה דיחוי הכא והכאתא לרבי אמר הכיא דפרק קמא דשבת (דף יג:) דאלו פוסלין את התרומה דמשמע תרומה ולא חולין אתא דלא כר"ע דאפילו בטומאה דרבנן סבר דשני עושה שלישי בחולין: **האוכל** אוכל ראשון לראשון דשבת (דף יד.) מפרש טעמא משום דזמנין דאכיל אוכלין ממאים ונקיל משקין דתרומה ומדי בפומיה וא"ת ואמאי הוי ראשון בשני כגון כגי וכ"ת משום מעבר שני דאין שני פוסל והלא אפילו משקים חולין נעשים ראשונים על ידי שני ויש לומר דרבי אליעזר משום דמדחיו לעשות אוכל כמאכל לגמרי: מאן

*כל המעון ביאת מים מדברי סופרים מטמא את הקדש ופוסל את התרומה ומותר בחולין ובמעשר דברי ר"מ וחכמים אוסרים במעשר

מתקיף לה רב שימי בר אשי ממא' דלמא עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי מאיר אלא באכילת מעשר, אבל בנגיעה דמעשר ואכילה דחולין לא פליגי והא גגיעה היא מדקתני "נאכלין בידים מסואבות" מי לא עסקינן דקא ספי ליה חבריה? אלא אמר רב פפא הכא בידים תחלות עסקינן ורבי שמעון בן אלעזר היא *דתניא אין ידים תחלות לחולין רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר ידים תחלות לחולין ושניות לתרומה תחלות לחולין אין לתרומה לא הכי קאמר תחלות אף לחולין, ושניות לתרומה אין לחולין לא ומי איכא ידים תחלות? אין *דתניא הכנים ידיו לבית המנוגע ידיו תחלות דברי רבי עקיבא וחכמים אומרים ידיו שניות דכולי עלמא ביאה במקצת לא שמה ביאה' והכא בגזירה ידיו אטו גופו קא מיפלגי מר סבר ידיו בגופו שוינהו רבנן ומר סבר ידים כידים דעלמא שוינהו רבנן ועוקמה רבי עקיבא דאמר ידיו תחלות הויין? דלמא כי קאמר רבי עקיבא הני מילי בתרומה וקדשים דחמירי אבל לחולין שניות הויין, ואיתיב נמי שניות דהא שמעינן ליה לר"ע דאמר שני עושה שלישי בחולין *דתנן בן ביום דרש רבי עקיבא וכל כלי חרש וגו' טמא טמא לא נאמר אלא יטמא לטמא אחרים לימד על כבר שני שהוא עושה שלישי בחולין דלמא הני מילי בטומאה דאורייתא אבל בדרבנן לא אמר ר"א הרשעיא הכא בחולין שנעשו על טהרת הקדש עסקינן ודלא כרבי יהושע *דתניא *רבי אליעזר אומר האוכל אוכל ראשון ראשון, שני = שני, שלישי = שלישי, רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון, ושני = שני, שלישי = שלישי שני לקדש ואין שני לתרומה בחולין שנעשו על טהרת תרומה לא, קסבר בחולין שנעשו על טהרת תרומה אין על טהרת הקדש לית בהו שלישי, ולוקמה בחולין

מטמא דגזרו ידיו אטו ביאת כל גופו ובהיא גזרה פליגי איזו טומאה גזרו על ידיו ר"ע סבר ידיו גזרו רבנן שיהו תחלות כגופו אם נכנס שם דהוי ראשון מדאורייתא: בידים דעלמא. וא"מ דאפילו נטלן ומיד הכניסן ולא נגעו בשום דבר הוו שניות מחמת ביאה: ועוקמה. למתניתין כר"ע דהא סתימתא הוא וכדאמר דסתמי ג) אליבא דר"ע דסתם משנה רבי מאיר וסתם ספרא רבי יהודה" וטלטו אליבא דרבי עקיבא וכיון דטמעת לרבי עקיבא דאמר ידיו תחלות אוקי למתניתין בידיה: אבל לחולין שניות הויין. הלכך מוקי לה כרבי שמעון בן אלעזר דאמר בהדיא אף לחולין הן תחלות: ואיהויין נמי שניות. וכרבי עקיבא מהוקמא שפיר: דהא שמעינן ליה דאמר שני עושה שלישי בחולין. הלכך ז) יצא מהם דם פסלו בהו ידיו: דתנן. בפרק כשם שהמים (מסוה דף מז:): בן ביום. יום שמיטו את רבי אלעזר בן עזריה בשיבא וכל היכא דתני "בן ביום" סתמא ההוא יומא הוא והכי אמרינן בברכות (דף כח:): שרץ שנפל לאויר תנור ה) והרי הוא רלשון והתנור מטמא מה שבתוכו והוי שני וכתיב ו) יִטְמָא ומשמע יִטְמָא אלמא עביד שלישי: על כבר. דסתם תנור כברות בתוכו: שמטמא את השלישי. וקרא משמע בין חולין ובין תרומה: בטומאה דאורייתא. כגון דאם הרגיל לאכול קדשים ורוצה להיות רגיל תדיר בטהרת הקדש ולא מומאות הפוסלות בקדש ואמטיען דשני עביד בהו שלישי: ודלא כרבי יהושע. דאמר חולין שנעשו על טהרת הקדש לא פסיל בהו שלישי דבטלה דעתו ואין יכול להתפיש על חולין מהרת הקדש: האוכל אוכל ראשון. נעשה גופו ראשון להיות מגעו שני והאוכל אוכל שני נעשה גופו שני להיות מגעו שלישי והאוכל ז) שלישי ולקמיה מפרש טעמא דר"ש דמטוי אוכל כמאכל עצמו ודוקא שאכל הני פרס שהוא שיעור אוכלין שמאין לפסול את הגוייה ואין שתי בילים כדאמר בעירובין (דף פב:) אבל בגגיעה לא מטמא אוכל אדם אחר אדם וכלים מיטמאין אלא מאב הטומאה: רבי יהושע אומר האוכל אוכל ראשון. לא אוכל שני הוי שני דסבירא ליה לרבי יהושע דלא מטיינן אוכל כמאכל ולקמיה מפרש כי אכיל אוכל שני אמאי מטוי ליה שני: שלישי שני לקדש. האוכל מאכל שלישי נעשה גופו שני לקדש ועביד שלישי ורביעי ולקמיה מפרש טעמא: ואין שני לתרומה. דאי נגע ח) לתרומה לא פסל לה אבל מיכל תרומה אסור דשלישי מיהא הוי ליאסר בחכילה דאף ע"ג דאמר רבי יהושע אין אוכל נעשה כמאכל ה"מ באוכל אוכל ראשון דלא הוי ראשון למיעבד שני אבל ליאסורי בחכילה מודה דשלישי עביד האוכלו שלישי וה"ל אמרינן לקמן (דף לד:) בשמעתין: בחולין

מסואבות דסוקמינן מתניתין דלכול בגגיעה: אלא אמר רב פפא הכא בידים תחלות עסקינן. כלומר מתניתין דקתני הא יצא מהם דם אין נאכלין בידים מסואבות בידים תחילות כגון שהכנים ידיו לבית המנוגע כרבעינן לפרושי ור' שמעון בן אלעזר היא דאמר תחילות לחולין ומסואבות חולין: בידים דעלמא שרינהו רבנן. כלומר מה ידים דעלמא שהגוף פהור אין ידיו אלא שניות (אף הכא שבנעו באוכלין מסאין שהאוכל ראשון וידים שניות) אף הכא נמי כיון שהגוף פהור כידים דעלמא שוינהו רבנן ואינו אלא שניות: ונוקמה כר' עקיבא. כלומר ונוקמה מתניתין דקתני הא יצא מהם דם אין נאכלים בידים מסואבות כר' עקיבא דאמר דידים חשובות תחילות ומסואבות לחולין: אינו אומר אוכל אלא מטמא לטמא אחרים. כלומר כבר שבתוך התנור מטמא ומטמא כבר אחר שהוא שלישי: הני מילי בדאורייתא אבל בדרבנן לא. כגון שרץ אבל בדרבנן כגון נפילת ידים לא אמר שעושה שלישי: ור' אלעזר אמר ר' אושעיא הכא בחולין כו'. כלומר מתני' דקתני הא יצא מהם דם אין נאכלין בידים מסואבות (הכא) בחולין שנעשו על טהרת הקדש [פירש]: ודלא כר' יהושע כו' כלומר ר' יהושע אומר האוכל אוכל ראשון ואוכל שני שני. כלומר בין שאוכל אוכל ראשון בין שאוכל אוכל שני שני: שלישי שני לקדש. כל גופו ושאר שני לקדש ומטמא קדש אבל אין פוסל תרומה: בחולין שנעשו על טהרת תרומה. כלומר באיזה אוכל אמרינן דאם אוכל אוכל שלישי דהשוב גופו שני לקדש ומטמא קדש שאוכל אוכל שלישי תולין שנעשו על טהרת תרומה אבל אוכל שלישי ש: תולין שנעשו על טהרת הקדש אין חשוב גופו שני לקדש ואין עושה שלישי בקדש קסבר חולין שנעשו על טהרת הקדש לית בהו שלישי כלו' לית בהו שלישי דאין עושין שלישי ואין מקבלין שלישי ולרבריו דר' יהושע כיון דידיו שניות יכול לאכול חולין שנעשו על טהרת הקדש

ז) נראה דל"ל ולא מוקמת לה נס אליבא דרבנן דסברי דביאה מסו דס אין נאכלין בידים מסואבות דהא מתני' לא מייירי בהאכילה כלל בנגיעה.

[גיל אין חרשין]

עיין בזה סדיטור במפרשי הש"ס וגם בספר מפלרת שמואל בהגהות שלו על הש"ס

פב א מיי' פ"ח מהל' מלוה מטומאה הל"ב ופ"ט הל"ח ופ"י הל"ב ופ"ט בכ"מ ופ"ח הלכה ב ג ד:

פג ב מיי' פ"ג מהל' מעשר שני הל"ד ופפ"ז מהל' מומאת אוכלין הלכה ח:

פד ג מיי' פ"ח מהל' מלוה מטומאה הל' ב:

פה ד מיי' שם הל"י:

פו א מיי' שם פי"ח הל"יב:

פז ו ז מיי' שם הל"ט:

[ועיין תוס' שבועות מז: ד"ה אפילו]

מהגה

נ"ל דרבינו מאנתנו כרב"ל

שיטה מקובצת

ג) דבר כולם פומאת שני נזרו עליהם: ב) דבחולין לא הוו אלא שניות אבל לענין תרומה וקדשים: ג) ורובא דסתמי אליבה דסתם משנה ר"מ: ד) הלכך כי יצא מהם דם: ה) שרץ שנפל לארר תנור שהוא כלי חרס נטמא תנור והרי הוא ראשון: ו) וכתיב יטמא: ז) עביד שלישי: ח) והאוכל אוכל שלישי שלישי: ט) דאי בעא בתרומה לא פסל לה: י) ובריתא מוכחת כן דאוסרין במעשר: יא) ומותר לינע ר"ל דה"א דהתמירו חכמים שלא לאכול: יב) תיסה דבש' כשם שהמים א"ר אסי:

[פרס פי"ח משנה ה] סוטה ב. חגיגה יח:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דילמא ע"כ לא קאמרי רבנן וכו' במעשר דאוסרין במעשר: (ב) תוס' ד"ה ודלמא וכו' מוכחת כן דאוסרין במעשר:

[תוספתא דפרכות פ"ח ע"ס]

[ידים פ"ג משנה ה]

פסחים יח. סוטה סה:

שבת יד. סוטה ב. פרכות פ"ב משנה ב

[סנהדרין פה.]

רבינו גרשום

קא חזינן כל המשנן ביאת מים מדברי סופרים כגון שצריך ליטול ידיו קודם שיאכל אם לא נטל ידיו: מהור בחולין ובמעשר. תני חולין שלקחן בכסף מעשר חשובין כמעשר: מי לא עסקי' דקא ספי ליה לחבריה. כלומר שאינו אלא נגיעה וקא תני דאין נאכלין כלומר שאינו יכול אפי' להאכיל ולא מוקמת ליה ה) אליבא דרבנן סברי אפי' יצא מהם דם נאכלים בידים